

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Dii penates.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

erat. Et sub jugum mittere, qui superati essent, quique per vim sub Imperium devenissent, apud historicos frequentissimum. Constabat vero jugum ex hastis tribus, duabus quidem fixis, & alia in transversum ad eas alligata: sub his enim distinctos transire cogebant, inquit Festus, ubi distinctos intelligendum armis spoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, ut nuptiarum capita cœlibari hastâ comerentur, propterea quod quæ nuberet, imperio viri subiceretur. Cœlibarem autem hastam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abjecti occisique stetit.

CONJUNCTIO MARITALIS.

CAP. XXVII.

Jugum militare.

Hastâ cœlibaris.

Adum hastâ ipsa in corpore gladiatoris hæssisset, conjunctaq; fuisset, ita debere sponsam viro conjugij, ut quod nostræ monent Divina litera, duo sint in carne sua. Alii boni tantum omnis causa factum autumant, ut vota hinc ostenderentur, fore ut viros fortes genituræ essent.

De hastâ qua homo occisus sit, mira Plin. l. 28. c. 4.

DII CAP. XXVIII.

Præterea, ut Justinus ex Trogo memorat, ab origine rerum pro diis immortalibus veteres hastas colere, ob cujus religionis memoriam hastæ adhuc, ait ille, deorum simulacris adderentur. Quinetiam simplex baculus surrectus apud Ægyptios divinitatis hieroglyphicum fuit. Atque hoc illud est, quod Pædianus ait in Divinationum commentario non placere sibi eorum opinionem, qui delubra exilliant ligna delibrata, id est, decoriata, pro simulacris deorum more veterum posita. Id fieri solitum à veteribus Cyrillus inquit, quod natura divina nullo modo neque dejici neque labefactari potest, sed inconcussa firmaque suo robore communiat, sustinereq; omnia & omnium fundamentum esse perhibetur. Sed ut ea etiam, quæ ad ineptias usque facta sunt in hoc genere commoremur: Alexander Pherus hastam, qua Polyphranem avunculum interemerat, consecravit, additis etiam corollis, ei tamquam Deo rem divinam fecit. Tantum vero hastâ à veteribus tributum est, ut sceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum successione apud Homeram celebre, Chætronei Bœotiæ populi divinos illi honores meditati, quo cultus ejus fieret angustior, Hastam appellarent. Colebant vero illud uti numen singulis diebus hostiis à sacrorum antistite immolatis. Cui etiam (tanta fuit hominum vesania) menta variis instructa carnibus parabatur, omniformiumque placentarum libis referta semper adstabat. Jam & Ceneâ illum, quem ex fœmina in virum à Neptuno commutatum Græci fabulantur, primum omnium ajunt comites suos jussisse per hastam suam jurare. Unde mox proverbium, Hastâ Cenei, de quo apud interpretem Apollonii, & alios, Argonauticis, plura reperias.

De delubris Macro. lib. Sat. 3. c. 3.

Hastâ à veteribus tributum. Ovid Met. lib. 12.

τὸ κενεῖος δόγμ.

DII PENATES. CAP. XXIX.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, hastatos quippe fuisse, memoria proditum est. Dionysius enim duos ait adolescentes fuisse militari habitu, & vetusto opere, qui sederent, & pila in manibus tenerent, cujus rei testimonium titulus subesset, DII PENATES. Eos Nigidius putat esse Apollinem & Neptunum, quod in Apolline calor & ariditas, in Neptuno humor & frigus intelligatur, quæ nostræ compositionis principia perhibentur. Et quoniam Penatibus magnorum deorum cognomentum attributum est, unde Maronianum illud:

A Macro. lib. 3. cap. 3. Saturn.

En. lib. 8.

Cum sociis natoque, Penatibus & magnis diis,

Xxx

erudi.

*A Macrobi-
indidem.*

*Deorum
Penatium
origo & in-
stitutio.*

eruditiores particulam, Et, ad expositionem positam volunt. Alii eos Jovem & Junonem esse volu-
erunt, horum enim præcipuum esse munus, juvare mortales, atque inde utrique nomen. Alii Ca-
storem & Pollucem Deos magnos vocari periuasum habere. Sed quoniam in nullo deorum magis
quam in diis Penatibus & Poetæ & Historici occupantur, tum ipsa vetus Romanorum religio tam
multa, tam sæpe de his in medium protulit, haud quaquam ab instituto negotio alienum fecero, si
super his aliquid ex remotiore vetustate repetiero. Pallantis filiam legimus, cum Dardano in Arcadia
nuberet, dotis nomine mûnera Palladis attulisse, scutum quippe breve celo lapsum, quod Palladium
appellarunt, cumque hujusmodi scuto, magnorum deorum simulacra. Orta autem seditione in Pe-
loponneso, Dardanum inde cum uxore & magna Arcadum manu vertisse solum, atque in Samo-
thraciam navigasse, ubi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas instituit caeremonias,
ut sacra ea separaret à vulgi cognitione. Simulachra itaque in subterraneo specu condidit, quæ mox
cum inde in Asiam transmigraret, secum advexit, & in Dardania à se nuncupata collocavit. Ilius cum
Ilium ædificasset, eo deos ipsos transtulit. Aeneas ex incendio Trojano ablatus in Italiam venit, eosque
Lavinii posuit. Ascanius in suam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædificato. Verum ajunt
sequenti nocte Penates, nullo ferente, Lavinium rediisse, ostia clausa inventa, parietes integros, &
tectum nulla in parte violatum: quo miraculo motum Ascanium, ajunt, sexcentos curatores Lavi-
nium misisse, qui sacra custodirent, præfectumque his antistitem Egestum nomine. Iidem demum
Romam translati cum urbem approbassent, nequaquam abierunt. Cumque eos Romani in urbis
Imperii sui custodes admisissent, ne per vim aut dolum auferri possent, eos in subterraneo, ut
Dardanus fecerat, specu, templo ibi dedicato, posuerunt. In quo quidem templo id præcipue rei-
gionis observabatur, ut spueret nefas esset. Ad hoc specu, & prælinum Dardani institutum, Virgilius
alludit, cum scripsit:

Æneid. l. 7.

Æternumque adytis effert penetralibus ignem.

Nam sacra Penatibus sine Vesta nunquam fieri solita, sed una cum Vesta semper illi colebantur.
Quid vero Vesta foret, declarat Naso:

Nec tu aliud Vestam, quam vivam intellige, flammam.

Et Sinon apud Virgilium, ubi se Penatum offensam vereri simulat, si patriæ secreta hostibus prodit, C
cujus cura Penatibus credita:

Æneid. l. 2.

Vos, aeterni ignes, & non violabile vestrum.

Tellus numen, ait.

Sed quoniam de Vestali igne, & diis Penatibus alibi etiam differimus, hoc pro loco commemorat-
se sufficiat.

DII TUTELARES. CAP. XXX.

*Hinc Plau-
tus in Mo-
bellaria,
Nimio plus
sapio sedis.
Bila quid.*

Id vero tutelares eos esse ostendebat, quo sederent, quod pila gestarent, quod adolescentes essent.
Nam sessio hieroglyphicæ firmitatis & constitutæ rei consiliivæ signum habetur. Pila propulatio-
nem malorum, incommodorumque significant. Adolescentia incrementum, quod Imperio esset in
sapio sedis die accessurum. Quod vero genus teli pilum sit, à Vegetio ita describitur: *Missilia pedis stris exercituum
pila vocabantur, ferro subtili præfixa trigono novem unciarum, sive pedali, qua scutum infixa non possent
abscondi, & lorica facile percurrerent.*

DE FRAMEA. CAP. XXXI.

Frameæ vocabulum, & id genus teli, Germanicum est, de quo Cornelius Tacitus in Germano-
rum moribus in hunc modum scribit: *Hastas, vel ipsorum vocabulo Frameas, gerunt, angusto & bri-
vi ferro: sed ita acris, & ad usum habili, ut eodem telo, prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent.*
Ita Eques scuto frameaque contentus est.

MORS. CAP. XXXII.

In Divinis literis framea, ut & alia telorum genera mortis hieroglyphicum habetur. Ita Theologi
eo Psalmi loco: *Erue à framea Deus animam meam.*

DE